

Kleuters kleuren niet gelijk

Socioculturele ongelijkheid is er van in de kleuterklas. Hoe die wegwerken?

- ▶ Kinderarmoede in ons land daagt ook kleuterleiders uit
- ▶ In Mechelen ontwerpen studenten aangepaste speelleerhoek
- ▶ Koning Boudewijnstichting doet aanbevelingen aan de lerarenopleiding

Nicole LEHOUCQ

In Vlaanderen groeit een kind op de tien op in een kansarm gezin. „Net die ouders weten dat echter goed te verbergen”, zegt Kristel Vandenbossche, kleuterleidster in basisschool Het Rad-De Asters in Anderlecht. „Ze kopen modieuze schoolspullen, zodat hun kind erbij hoort. Hoe we het dan toch merken? Omdat de kinderen een hele week dezelfde kleren dragen bijvoorbeeld, of omdat hun boterhammen beschimmeld zijn. Soms hebben ze niet eens boterhammen bij zich.”

„We spreken de ouders er wel op aan”, vervolgt Vandenbossche. „Een verkleumde kleuter in een veel te lichte jas gaf ik onlangs zelf kleren, afdragertjes van familie. Toen vertelde de vader over zijn problemen, wat zelden gebeurt. Ouders in armoede halen hun kind meestal snel op aan de poort, maken geen oogcontact, dagen niet op voor het oudercontact. Op die realiteit was ik niet voorbereid toen ik zeven jaar geleden afstudeerde. Ik werd er zomaar ingegooid. Het is dan ook prima dat daar in de opleiding voortaan aandacht aan wordt geschonken.”

Ook Thomas More Mechelen, Campus De Vest biedt de oplei-

ding kleuterleider aan. Tien laatstejaars daar ontwerpen een aangepaste speelhoek met vzw De Keeting in Mechelen, vereniging waarin armen het woord nemen. De studenten deden huisbezoeken en vroegen ouders welk speelgoed hun kinderen leuk vonden. De speelleerhoek die ze op basis van hun ervaringen ontwerpen, wordt pas op 30 april feestelijk geopend, maar de ouders zijn nu al enthousiast.

„Ouders ontdekten mogelijkheden die ze ook thuis kunnen toepassen”, vertelt Eva Craen van De Keeting, „en studenten brachten hun expertise in over welk educatief materiaal kleuters kan prikkelen. Zo leerden ze ouders in armoede beter kennen. Ik was aangenaam verrast door hun aandachtzaamheid. Klomk een opmerking soms wat betuttelend, dan wees een medestudent er wel meteen op dat ze met volwasseneren te maken hadden.”

Kleuterleiders moeten armoede leren herkennen en de eigen vooroordelen aan de kant schuiven

„Voor de ouders was het een nieuwe ervaring dat hun advies gevraagd werd”, zegt Sofie Yserbyt, opleidingscoördinator aan Thomas More. „Ook de kijk van onze studenten veranderde”, vult Piet Tutenel aan. Hij is lector religie, zingeving en levensbeschouwing en begeleidt mee het project. „Ze zagen hun vooroordelen over kansarmoede doorgeprikt. Ze merkten bijvoorbeeld dat kansarme ouders wel degelijk zorgzaam met hun kinderen omgaan. Die confrontatie met armoede was

overigens best confronterend, zeker voor studenten die afkomstig zijn uit een bemiddeld gezin.”

„De opleiding nodigt studenten uit tot reflectie”, vervolgt Yserbyt. „Bijvoorbeeld over waarom ouders wegblijven bij een oudercontact. Het project kadert in het vak *Op weg naar inclusie*, waarin gezocht wordt hoe we het onderwijs zo kunnen ontwikkelen dat het ieder kind iets biedt. Niet vanuit de vraag: ‘Welk probleem heeft dit kind?’, maar vanuit de vraag ‘Wat heeft dit concrete kind specifiek nodig?’ inspelen op die behoefte.”

Talenten beklemtonen, komt het daarop neer? „Dat kan net de ongelijkheid bestendigen”, waarschuwt Piet Tutenel. „Als je zelf je talent moet ontwikkelen, is het geen verantwoordelijkheid meer van de hele samenleving. Overigens is het wegwerken van de sociale ongelijkheid, die er reeds is van in de kleuterklas, een probleem dat het onderwijs overstijgt.”

Dat kinderarmoede een problematiek is met vele facetten, erkent ook de Koning Boudewijnstichting in een recent rapport, dat aanbevelingen doet aan het beleid en de lerarenopleiding. Er is nood aan kwaliteitsvolle kleuterleraren om de negatieve effecten van kinderarmoede op de latere ontwikkeling te keren, zo stelt het rapport. Bij de vereiste competenties staan armoede leren herkennen en de eigen vooroordelen aan de kant schuiven voorop.

Het rapport *Kleine kinderen, grote kansen. Hoe kleuterleraren leren omgaan met armoede en ongelijkheid* kunt u downloaden op www.kbs-frb.be of bestellen via 02 500 45 55.

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Populariteit van paus Franciscus houdt stand

” Volgende week donderdag, 13 maart, is het een jaar geleden dat de Argentijnse kardinaal Jorge Bergoglio tot paus Franciscus werd verkozen (lees daarover ook ons dossier op de bladzijden 10 en 11). Sindsdien is hij nooit meer uit het nieuws geweest. Het weekblad *Time* riep hem uit tot Man van het Jaar 2013 en – nog opmerkelijker – in februari prijkte hij op de voorpagina van het wereldwijd bekende rockmagazine *Rolling Stone*. Dit keer geen ruige vedette of een schaars geklede Lady Gaga op de cover, maar een breed lachende Pope Francis. Vanwaar die fascinatie voor een man die ooit als schoonmaker werkte, die soms incognito het Vaticaan verlaat om bedelaars een aalmoes te geven en die, als het in Rome al lang donker is, op de televisie de wedstrijden van zijn favoriete Argentijnse voetbalclub San Lorenzo volgt?

Uiteraard heeft ook een paus niet alleen vrienden. Tegenover de fans staan verbeten tegenstanders die vrezen dat Franciscus de deur te wijd openzet en zo de Kerk naar de afgrond leidt. Het is een discours dat we vooral in de Verenigde Staten horen. Zo verscheen in *The New York Times* een spotprent waarin een rijkwaard de paus stevig de levieten leest. „Liefde? Medelijden? Gerechtigheid? Je maakt precies dezelfde fouten als Jezus van Nazaret”, waarschuwt de man. „Hopeloos en onuitvoerbaar. Op die manier leid je geen wereldkerk!” Voor de bekende radiopresentator Rush Limbaugh is Franciscus zelfs een „pure marxist”. In Europa horen we dergelijke stemmen minder, al waarschuwen critici hier en daar voor te hooggespannen verwachtingen. Ze kijken liever nog wat de kat uit de boom om te zien wat er daadwerkelijk verandert, in plaats van de paus louter op zijn communicatiestijl te beoordelen.

Voor paus Franciscus moet nu allereerst het hart van de gelovigen worden aangewakkerd. Dat betekent niet dat hij geen werk maakt van het Vaticaanse huishouden. Vorige week nog richtte hij een Secretariaat voor Economische Zaken op om de financiële transparantie te bevorderen. Dat gebeurde enkele dagen na een bijeenkomst van het college van kardinalen waarop onder meer over de omgang met geschenken en hertrouwe gelovigen werd gesproken. De paus wil daarover geen verdeeldheid, maar een consensus ligt blijkbaar niet voor de hand. Aansluitend op dit consistorie werden op zaterdag 22 februari negentien nieuwe kardinalen gecreëerd. Zoals verwacht volgt Franciscus de trend van zijn voorgangers waardoor het college van kardinalen meer internationaal en minder Europees wordt. Het viel op dat sommigen van de nieuwe kardinalen hun benoeming via de sociale media hebben vernomen. Dat illustreert nogmaals de eigen stijl van Franciscus, die de nieuwelingen overigens duidelijk aan hun ‘profielomschrijving’ herinnerde. Kerkvorsten zijn niet gewenst, wel „bescheiden en nederige dienaars, die hun verkiezing niet als een promotie of een eer beschouwen, maar als een dienst die hun blik verruimt en hun hart opent”.

Continuïteit en vernieuwing blijven de sleutelbegrippen van Franciscus' beleid. In vele opzichten volgt hij zijn voorgangers, maar zijn aanpak is anders en zijn medewerkers hebben overduidelijk een ander profiel. Opmerkelijk is ook dat het Vaticaan afstand heeft genomen van de Italiaanse politieke rechterzijde. Uiteraard blijven er nog tal van delicate vraagstukken die voor sommigen een breekpunt zijn – het verplichte priestercelebaat bijvoorbeeld. Het is de verdienste van Franciscus dat hij daarover alvast open communiceert. De Kerk vernieuwen, betekent niet van vandaag op morgen alles veranderen, maar een proces op gang brengen waarbij over de vanzelfsprekendheid van sommige tradities en standpunten kritisch wordt gereflecteerd en waarbij de geesten de tijd krijgen om te rijpen. Wie voor zo'n complexe taak staat, kan niet anders dan mondjesmaat tewerk te gaan. Paus Franciscus mag voor velen een superman zijn, ook hij kan in één pontificaat niet alles voor iedereen ten goede keren.”

Tegenover de fans staan critici die vrezen dat deze paus de deur te wijd openzet

Investeren in onze kleinsten, het loont, stelt de Koning Boudewijnstichting.. © Emmanuel Crooy